

Sedmnáct roků se již oře koňmi v Pardubicích

Mistrovská orba koňmi se stala dosavadními 16 ti ročníky již zavedenou tradiční soutěží pracovních koní a svým již pravidelným konáním zde u Poplerova skoku je každoročně nedílnou součástí výstavy **Koně v akci** v Pardubicích. Dala by se parafrázovat slova „krásných sedmnáct“ o nádherném věku a opravdu letošní XVII. ročník soutěže v orbě koňmi „**O ruchadlo bratranců Veverkových**“ je toho také dokladem. Je samozřejmé, že v současnosti je orba koňmi již takřka historií, že ji nelze již provozovat ve velkém až na malé výjimky (v sadech, na záhumencích, vinohradech, chmelnicích apod.). Ale je naší, dá se nadneseně říci, svatou povinností její tradici udržet pro budoucí generace tak, aby naši potomci neviděli na polích jen stále větší a větší traktory.

Důležitost orby obecně spočívá v její nezastupitelnosti pro kyprou a neutuženou ornici. Bohužel v poslední době se toto nedoceňuje a nadále se stále hojněji používají z ekonomických důvodů, úspory pohonných hmot a větší rychlosti této operace „novodobé“ bezorebné technologie. Nadále se při tomto „moderním“ ale krátkozrakém a správné agrotechnice odporujícímu způsobu stále ve větší míře utužuje podloží ornice, dešťová voda se pak nevsakuje a odtéká mnohdy za cenu následných povodní a navíc se hladina spodních vod všeobecně snižuje, protože voda se v krajině nezadržuje. A nedávná naštěstí Ministerstvem zemědělství hned pozastavená snaha po plošném trávení na polích přemnožených hrabošů je toho také následkem, protože při klasické orbě, hlavně hluboké, by k takovému stavu a v takovém rozšíření nemohlo dojít. Ne nadarmo máme staré české rčení „... jak vyoraná myš“ a určitě jejich výskyt se oráním oproti „poškrábání“ vrchní vrstvy ornice pouze radličkami v každém případě tlumí (spolu s dravci a dalšími predátory).

Pro nové návštěvníky a příznivce našeho pardubického „Ruchadla“, které vzniklo před 192 lety v nedalekém Rybitví, si úvodem dovolím krátce trochu historie:

František Veverka (1799 – 1849) byl rolníkem a bratranec Václav Veverka (1796 – 1849) kovářem a na svém vynálezu společně pracovali tři roky a veřejně ho předvedli na poli za rybitevskou kovárnou v roce 1827. Do té doby používaný původní tvar hákové radlice po dlouhé sérii pokusů upravili tak, že půdu nejen krájela, ale také šroubovitým tvarem desky optimálně obracela a hlavně drolila a kypřila. Předčili tak tím tzv. skotskou radlici a navíc šla u ruchadla nastavit na kolečkách i hloubka vlastní orby, tak jak je to běžné na nynějších pluzích. Bohužel si však tento převratný a ojedinělý vynález nenechali patentovat, ten se pro své nesporné výhody poměrně rychle šířil hlavně v okolí a následně i v zemích habsburské monarchie a byl jim záhy ukraden německým úředníkem z Choltic. Ten ho nechal podle jejich vzoru vyrobit a v roce 1832 ho předvedl pod svým jménem (Kainzův pluh) na Hospodářské výstavě v Praze. Oba bratrance pak po různých dalších ranách osudu zemřeli nakonec v bídě. Spor o autorství ruchadla v té době vyvolal vleklé českoněmecké národnostní rozepře a až v roce 1883 bylo přiznáno již dávno nežijícím bratrancům z Rybitví.

Je velmi potěšitelné, že i nadále je výborným a osvědčeným partnerem této soutěže **Obec Rybitví** a že tímto nadále pokračuje hezká tradice. Velkou výzvou letošního tématu celé výstavy „Ve jménu krále“ je pro celkového vítěze soutěže získání čestného titulu „Král orby“.

Závěrem si tímto dovolím pozvat soutěžící i příznivce tradiční orby na již též **XVII. Mistrovství ČR v orbě koňmi** v kategoriích klasický a otočný pluh. To se uskuteční v sobotu **5. října 2019** na Moravě na pozemcích Školního statku Mendelovy univerzity v Žabčicích – Prosenicích spolu s 46. MČR v orbě traktory a 9. MČR v orbě historickou technikou.

A na úplný závěr, jak zde v Pardubicích, tak i v říjnu na MČR 2019 si dovolím všem zúčastněným oráčům a jejich koním přát **rovnou brázdu** a divákům a příznivcům další sympatie těmto specifickým soutěžím. Bez zmíněného zájmu a fandovství chovatelské a laické veřejnosti, který je velmi potěšitelný a potřebný, se tyto soutěže neobejdou.

Ing. Jan Navrátil, CSc.,

Společnost pro orbu ČR